

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/2 an 5 cor., 1 an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/2 an 7 cor., 1 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătiindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERTIUNILE

Un gir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani
a treia-oră 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

În România

abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol
Schulder București, strada Șelar, 10.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weisz Bernat „la loterie”.

Românii și Maghiarii la Roma.

Cetitorilor „Tribunei” le este cunoscut litigiul dintre zările române și maghiare, cu privire la primirea și succesele studenților români și maghiari, cu prilejul congresului studențesc de la Roma. Pe când zările române au înregistrat frumoase triumfuri pentru Români, zările maghiare — târziu după congres — vin și contestează aceste triumfuri, afirmând tocmai contrariul, că Maghiarii au scos succesul splendid, iar Românii au avut fiasco.

Aici lumină trebuie să se facă; dovezile reale trebuie să scoată la iveală adevărul.

Credem, că raportul de mai jos cu dovezile cuprinse în el, va contribui în mod însemnat la clarificarea chestiei și — spre bucuria noastră — nu în defavorul Românilor.

Eată raportul ce ni-se trimite:

Viena, 23 Aprilie n.

După I-ul congres internațional al studenților ținut în Turin la 1898, Maghiarii credeau, că au motive să iubeze. Oratorul lor la Turin Paul Wolfner a publicat atunci în „Budapesti Hirlap” (1 Dec. 1898) un articol triumfător, în care vorbea numai de învingerea Maghiarilor și de înfrângerile Românilor. Credența în această învingere însă a fost de o scurtă durată, ceea-ce se dă de gol în congresul studenților maghiari ținut în 1900 la Debrecen. Aici d-nul Paul Wolfner și R. Ludwig, atunci vicepreședinte al secției maghiare, se plâneau, că simpatia, ce li-s-au arătat în Italia nu au fost adevărate (!), că Italienii i-au tras pe sfioră, pe când de fapt țineau cu Românii.

La zece zile după congresul din Roma zările maghiare (între acestea „Pester Lloyd”, „Budapesti Hirlap”, „Egyetértés”, „Magyarország”) publică ear' rapoarte triumfătoare. — În fine, a trecut câțva timp dela congresul din Turin. Maghiarii par a fi uitat cele de atunci și nu-și aduc aminte, că se poate întempi încă odată, că se-și pearză azi ori mâine — credența în iluziunile ce-și-le fac earăși. Dar' nu face nimic. Repetitia este mater studiorum.

Dăm, ca exemplu pentru cele-ce scriu zările maghiare articolul „Tinerii maghiari și români la Roma”, publicat în „Budapesti Hirlap” la 16 Aprilie n.:

Tinerii maghiari și români la Roma.

Secțiunea italiană a Asociațiunii internaționale studențești „Corda Fratres” a ținut în prima săptămână a lunii Aprilie un congres la Roma, la care au participat și reprezentanții tinerimii națiunii maghiare și ai națiunii române. Tinerii români s-au prezentat în număr mai mare și au dus cu ei și un steag, ca semn al înfrățirii italiene române. Trimișii secțiunii maghiare au fost trei: Szemenyei Kornel, preș. Göcz Arpad, secretar preș. și Margithy Ernő, organizatorul congresului studențesc din Budapesta, pe cari tinerimea italiană i-a primit cu mare însoțire, i-a salutat cu muzică, cu steag și i-a însoțit pe stradă în urale la adresa ungare. Tot în aceea zi au sosit și cei 9 trimiși români între cari abia s-au găsit unii se știe italienește bine, sau fie și francezește și astfel Maghiarilor cunoștința de limbă încă le-a fost spre folos.

Congresul a fost deschis în 2 Aprilie de ministrul de culte italian, care în cuvinte caldușoase i-a adus aminte de Maghiari. În ședința primă, în sensul statutelor și la intervenirea energică a lui Szemenyei s-a anunțat, că oaspeții abstrăgându-se de vorbirele de salutare, n-au drept să iie parte la discuție. Prin

aceasta eventuala agitație a Românilor a fost prevenită. Seara, după ședință, Maghiarii au luat parte la reprezentația de gală în teatrul Constanzi, fiind primiți cu aplauze și ovațiuni. În zilele următoare tinerii maghiari au cucerit partea mai serioasă a tinerimii și pe mai multe celebrități ale societății italiene, cari la toate ocaziunile au dat expresie simpatiei lor. În deosebi le-a stat în ajutor tinerilor prințul Colonna, deputatul Orlando, prof. univ., mai mulți profesori dela univ. din Palermo, apoi Dr. Basso, fostul medic al lui Kossuth, care a făcut totul, ca Maghiarii să ocupe locul ce li-se cuvine în congres. Le-a îngreunat munca tinerilor emblema ambasadei austro-ungare dela vatican, pe care emblema Ungariei este pusă între emblemele provinciilor. Români au tras la îndoială existența noastră ca stat, dar' tuturor nedumeririlor le-a pus capăt banchetul dat de ministrul de culte italian la Tivoli. Aici Venturi, rectorul univ. din Palermo, a ținut un toast însoțit, explicând esența prieteniei italiene-maghiare. Vorbirea lui a fost întâmpinată de câțra cei prezenți cu aplauze frenetice aclamând Ungaria. Învingerea Maghiarilor a asigurată-o definitiv ședința de a doua zi a congresului. În ședința aceasta Efisio Giglio Tos, care e filoromân, pe ascuns a băgat în ordinea de zi propunerea, ca se enunțe congresul față de naționalități, ca studenții naționaliști se pot înscrie după plac în ori-care secțiune și se îndrumese congresul pe președintele secțiunii italiene, ca la congresul ce se va ține în Septembrie la Budapesta se lucreze și se voteze în sensul acesta. Trimișilor maghiari le-a succedat încheierea a congresului încă li-s-au făcut ovațiuni Maghiarilor, cari au ocupat loc la dreapta ministrului de culte. Mulțimea a primit cu simpatie și pe Români cu steagul. Cineva a strigat: Vivat Transilvania! În momentul acesta trimișii Maghiari s-au ridicat în picioare, toate privirile s-au îndreptat asupra lor, ear' întrerupătorul a fost îndrumat la ordine din partea președintelui în mod energic. În ședința ministrul de culte, întorcându-se spre reprezentanții maghiari, a mulțumit viteji și cavalerestei națiuni maghiare pentru participarea la congres. Vorbirea a fost primită cu aprobări sgomotoase.

După ceștea Szemenyei a mulțumit pentru primire oferind președintelui Iacchia o medalie de aur. După vorbirea aceasta Maghiarilor din nou li-s-au făcut ovațiuni. Predarea steagului român n'a fost însoțită de nici o solemnitate mai deosebită decât sărbătorirea studenților nostri. Efectul a fost stricte prin vorbirele întreite ale Românilor; lei coale se auziau și strigăte de basă. Steagul e compus pe o parte din colori italiene, pe cealaltă din colori române, cu inscripția: Italia-sodalibus Daciae-Romani-Fratres D. D. Romae A. M. C. M. II. Ședința a fost încheiată de contele de Gubernatis, discutând dreptul public maghiar. După ședința prințul Colonna a dat un prânz în onoarea delegaților și aici Maghiarii au fost salutați special. La banchetul de seară Dr. Basso, amintindu-și de Kossuth, a oferit Maghiarilor un steag italian de mătăasă, asigurându-i de amiciția frățească a tinerimii italiene. La întoarcere trimișii maghiari au fost sărbătoriți cu însoțire și la Firenze.

Nu ne privește, dacă tinerimea și publicistica maghiară află de bine a-și servi cauza și publicul cu mistificări. Dar' zările maghiare sunt cetite totdeauna și de Români. Noi la rindul nostru avem alte considerațiuni pentru publicul, care urmărește cu interes întreprinderile noastre, pentru publicul acela, care este pentru întreprinderile noastre totdeauna un izvor de forțe morale și la nevoie și materiale. Eată pentru-oe ținem a reflecta la raportul publicat în zările maghiare.

Cunoștința de limbi.

Vom pune în fața informațiilor zărilor maghiare texte din zările din Italia, cari nu vor fi văzut lucrurile nici cu ochi de Român, nici cu ochi de Maghiar. Nu credem că vre-unui Maghiar li va trece prin minte să facă zărilor italiene acuza, că ar fi parțiale în favorul Românilor și contrare Maghiarilor. Drept răspuns noi am sta atunci gata cu întrebarea: În felul acesta cum vine raportul triumfător? Unde sunt simpatia secerate?

Zărele ungurești zic (cităm din „Budapesti Hirlap”):

„În aceeași zi au sosit delegații români în număr de noue, între cari abia s-au aflat vre-unul, care se știe bine italienește, ori cel puțin francezește și astfel Maghiarilor le-au fost de mare folos deja și cunoștințele lor de limbi.”

„Il travaso delle idee” (nr. 93 II. Roma 3 Aprilie 1902) zice însă vorbind despre ședința de deschidere a congresului, în care au fost binevenți oaspeții:

„Il dott. Oranescu în nome della sezione rumena tiene un bellissimo discorso in lingua francese...”

Și în alineatul următor:

„Arpade Göcz parla per gli ungheresi in un curioso italiano...”

Deci: de o parte „un discours prea frumos în francezește” de altă parte „o curiosă italienească.”

„Il travaso delle idee” (nr. 97 II. Roma 7 Aprilie 1902) scrie:

„Predându-l (e vorba de drapelul-suveren) președintelui secțiunii italiene studentul Iliescu, președintele reprezentanței române pronunță în o italienească splendidă și aleasă un discours intradecisibil... mai la vale:

„vorbi apoi studentul Vișoiu din București, care rosti un discours în francezește, plin de poezie caldă și de simpatie față de Italia...”

„Studentul român Oranescu pronunță în francezește un toast însoțit la adresa presei din Roma...”

Aproape în fiecare gir, unde raportează despre discursurile rostite de Români, zările italiene o fac adaogând epitet, cari formează cel mai explicit protest pentru cunoștințele de limbi ale Românilor. Și delegații maghiari cu al în cele din urmă — lucrurile pe cari le spun prin zăriștea lor?

„Naționalitatea”.

Raportul zărilor ungurești mai zice:

„În ședința aceasta Efisio Giglio-Tos, care este filoromân (româncăbară) a contrabandat în ordinea de zi propunerea: ca se enunțe congresul cu privire la naționalități, că studenții naționaliști se pot înscrie după plac în ori-care secție și se îndrumese pe directorul secției italiene, ca să lucre și să voteze în sensul acesta la adunarea generală din Budapesta. Maghiarii au isbutit să tranșeze această propunere.”

Să poate?

Zărele italiene aduc însă și asupra acestui punct știri contrare celor publicate în zările ungurești.

Corriere Friulano.

„Corriere Friulano” Gorizia 12 Aprilie 1902:

„Nazione” al Congresso degli studenti a Budapest.

„Una importante decisione è stata presa al Congresso della unione universitaria „Corda Fratres” a Roma.

„Il presidente del Congresso, Iacchia interrogato sul voto che darà al Congresso di Budapest, riguardo all'iscrizione dei confederati, se cioè i soci dovranno essere iscritti per nazionalità o per appartenenza ad un dato corpo politico, svolgendo le sue idee ritiene che, essendo la Federazione universale, non debba prender parte decisa per alcuna nazionalità.”

„Contro questa opinione personale dello Iacchia, risolutamente si schiera Efisio Giglio Tos.

„Il Tos dice che, base della idea uniformatrice della „Corda Fratres” deve essere il riconoscimento dell'idea della nazionalità e invita quindi il Congresso a dare mandato al presidente, di votare a Budapest pel principio di nazionalità, proponendo inoltre che l'articolo 7 dello statuto federale sia mutato nel senso che ogni studente possa iscriversi alla sezione che preferisce.”

„La discussione s'impegna vivace e la votazione approva il seguente ordine del giorno:

„L'assemblea del I. Congresso nazionale universitario della „Corda Fratres” invita il suo vicepresidente nazionale a proporre la modificazione dell'art. 7 dello statuto nel seguente modo: „ogni studente che ha diritto di iscriversi nella „Corda Fratres” in conformità dello statuto, può iscriversi nella sezione nazionale da lui preferita.”

In questa proposta sarà provocato un referendum da parte di tutti i confederati italiani.”

Românește:

„Naționalitatea” la congresul studenților din Budapesta.

„O importantă deciziune s'a luat de congresul uniunii universitare „Corda Fratres” la Roma.

Președintele congresului Iacchia, întrebând asupra votului, ce-l va da la congresul din Budapesta cu privire la înscrierea membrilor, că membrii trebuie să fie înscriși după naționalitate sau după apartenența lor la un anumit corp politic, dezvoltându-și ideile sale susține, că fiind universală federațiunea, nu trebuie să ia parte nici unei naționalități. Contra acestei opinii personale a lui Iacchia s'a ridicat rezolut Efisio Giglio Tos.

Tos zice, că baza ideii uniforme a uniunii „Corda Fratres” trebuie să fie recunoașterea ideii de naționalitate și astfel invită congresul a da mandat președintelui de a vota la Budapesta pentru principiul de naționalitate, propunând totodată, că art. 7 din statutele uniunii să fie schimbat în sensul, ca fiecare student să se poată înscrie în secțiunea, pe care o preferă.

Să începe o discuțiune vie și prin votare să primește următoarea ordine de zi: Adunarea primului congres național universitar al uniunii „Corda Fratres” invită la vicepreședintele sau național a propune modificarea articolului 7 din statutele în modul următor: fiecare student, care are drept a se înscrie la „Corda Fratres” în conformitate cu statutele, poate să se înscrie în secțiunea națională preferită de el.

În propunerea aceasta va fi provocat un referendum din partea tuturor membrilor italieni...”

Din „Istria” intristată se ne transpunem acum pe malurile frumoasei Siciliei.

„L'ora” din Palermo (13—14 Aprilie 1902) scrie:

„La chiusura del Congresso nazionale della „Corda Fratres”.

„...i Federati venuti al Congresso vollero conoscere quale sarà il voto del loro vicepresidente al Congresso di Budapest, dove si dovrà dare un assetto definitivo allo statuto della Federazione.

Ma poichè il vicepresidente, per non dispiacere il presidente Ludwig, ungherese, cercarono arte macchiavellica, di sfuggire all'interrogazione, i congressisti, forti nel loro diritto, che il vicepresidente deve a quel congresso portare, non il suo ma il parere della maggioranza dei federati, votarono che ogni federato può iscriversi a quella sezione che preferisce.

Allora il vicepresidente, col pretesto che al Congresso non erano presenti tutti i federati, chiese il Referendum-Referendum che fu accettato perché i presenti eran sicuri, che la maggioranza dei federati non metterà mai che delle persone più o meno influenti si possano servire della loro federazione, per reprimere le legittime aspirazioni nazionali dei popoli.”

Românește:

Decisul congresului național al uniunii „Corda Fratres”.

„... Membrii veniți la congresul nostru a ști, care va fi votul vicepreședintelui lor la congresul din Budapesta, unde va trebui să se dea o formă definitivă statutelor federațiunii.

„Dar', fiindcă vicepreședintele, ca se nu displăcă lui Ludvig, președintelui ungur, se încercă în mod macchiavelic de-a se scăpa de întrebare, congresiștii, ținând la dreptul lor, că vicepreședintele trebuie la acel congres să reprezinte nu părerea sa proprie, ci a majorității membrilor, votară rezoluțiunea, că fiecare membru se poate înscrie la acea secțiune, pe care o preferă.

Atunci vicepreședintele, sub pretext că la congres nu erau prezenți toți membrii, ceru referend — referend, care a fost primit, pentru-că cei prezenți erau siguri, că majoritatea membrilor nu va permite nici-o dată, ca unele persoane, mai mult sau mai puțin cu influență, să se poată servi de federațiunea lor pentru a reprima aspirațiunile naționale legitime ale popoarelor.

„Energia” lui Szemenyei.

Zărele maghiare mai spun că în ședința întâia s'a enunțat în înțelesul statutelor și în urmarea intervenției energice a lui Szemenyei, că oaspeții în afară de cuvântările de binevenire nu au drept de a vorbi. E caracteristic, că doctorul Szemenyei pe lângă toate dispozițiunile statutelor a aflat de necesară o întreprinere energică. Noi credem că asupra acestui punct nu putea să existe nici cea mai mică îndoială. Cine are puțină orientare în chestiuni de constituționalism și parlamentarism, va ști, că în această chestiune este o praxă fixată nu de ieri de alaltă ieri, ci de mii de ani, de când numai oamenii s-au înțeleșit o forme constituționale și parlamentare. Noi credem, că cea ce a pretins di Szemenyei, trebuie să fie pentru ori care laic un lucru așa de sine înțeles, ca și acela de exemplu, că de câte ori di Szemenyei intra în localul congresului din Roma, de-a intra pe ușă. Lăsam după acestea în socoteala dlui Szemenyei, într-o dată „energia” d-sale a fost necesară și cu tact.

Drapelul lui Dr. Basso.

În cele raporturile ungurești nu prea conțin alte afirmări pozitive. Numai detracțiuni, că lucrul ăsta nu a fost așa, ba că a fost altfel; detracțiuni privitoare la dimensiunile solemnității predării drapelului oferit de studenții români Italianilor.

Dar totuși. Mai e o afirmațiune pozitivă întru totul din urmă ale raportului ungureș, aceea despre drapelul oferit Maghiarilor de dl Basso, medicul lui Kossuth.

Noi credem, că doctorul Basso, în urmarea contactului, ce a avut cu Kossuth și cu emigranții maghiari este un amic și admirator al Maghiarilor. Dar dacă am avea înclinarea spre detracțiuni, pe care o au colegii nostri maghiari, noi am observa în același timp, că doctorul Basso și-a primit ca medic onorarele sale și că ar fi cam greu să cântărești, într-o atare amicușie d-sale pentru Unguri este influențată prin suvenirile contactului cu emigranții și întru-cât prin recunoștința pentru monedele cari i s-au versat în pungă. Noi am mai observa că drapelul acesta se prezintă ca un act de consolare pentru studenții maghiari, pe care doctorul Basso îl va fi aflat de necesar poate chiar sub impresiunea manifestărilor făcute delegaților români.

Rămâne apoi în unele momente o chestiune de apreciere, și o muncă de perspicacitate, încercarea de a hotărî câți drami de simpatie li s-au arătat Maghiarilor și câți Românilor.

Noi înțelegem, că prezentându-se ca oaspeți într-o țară civilizată, Maghiarii încă au trebuit să fie primiți cu curtoisie precum au și fost. Și noi nu vom încerca să denegăm afabilitatea, ce li-se va fi manifestat. Aceasta tot atât de puțin, precum nu voim, ca publicul nostru să fie mistificat asupra simpatțiilor ce ni s-au dovedit nouă, și pe cari noi avem motive și drept, ca să le mărturisim cu mângâiere și mândrie.

Dar' putem să completăm și noi cu ceva raportul ziarelor ungurești. Dacă zările italiene au descris totul în mod opus raportului dat de delegații maghiari, au făcut-o de bună seamă, numai pentru de a arăta prin această solidaritatea și simpatia, care la Roma s'a afirmat de nou între Italiani și Maghiari. Și dacă în congresul din Roma au răsunat strigări de »E viva Transilvania!«, nu mai încape îndoielă, că aceasta încă s'a făcut tot numai pentru de a face plăcere Maghiarilor.

Și în fine, dacă revistele ilustrate din Italia, precum »L'Illustrazione italiana« și »La Domenica del Corriere« aduc tablouri despre delegațiunea română, o fac aceasta tot numai de dragul Maghiarilor.

Mai observăm numai, că întârzierea cu care s'a publicat raportul un-

resc încă e un argument slab pentru triumful Maghiarilor. Iți vine să crezi că delegații maghiari au înjghebat acest raport numai după solicitările unor persoane din ziaristică, ori publicul lor, cari solicitați pot foarte bine să fi fost provocate de raporturile publicate în zărele românești.

Lucian Bolcaș.

Sibiu, 25 Aprilie 1902.

Congregație în Arad. Congregația comitatului Arad e convocată pe Miercuri, 30 Aprilie a. c.

Membrii români vor avea în prezența adunării, 29 Aprilie, la orele opt seara, o consfătuire asupra obiectelor puse la ordinea zilei.

Îndoită aniversare. Duminecă, 7 Aprilie, ziua nașterii M. S. Regelui Carol și aniversarea proclamării Maiestății Sale ca Domnitor, la orele 10½, dimineața s'a oficiat de către I. P. S. Mitropolitul Primat al României un Te Deum în biserica Sf. Mitropolii, la care au asistat demnitarii și înalții funcționari ai statului și oficerii sup. din garnisoană.

M. S. Regele a primit, în urmă, la Palat, consiliul de ministri, în numele căruia dl D. Sturdza a adresat M. S. următoarea urare de felicitare:

»Se împlinesc astăzi trei-zece și șase ani, de când poporul român urmând înainte cu munca constituției temeinice a patriei sale și înălțându-se într-un avânt de încredere în viitorul său obște, ce se părea neînvingibile, a votat chemarea Maiestății voastre ca să-i conduceți destinele.

Speranțele poporului în alesul său au fost întrecute de realitatea faptelor ce s'au desfășurat de atunci și prin care s'a adevărat, precum rare-ori se întâmplă în viața omenescă, memorabilele cuvinte, prin care ați vestit, că pe valea Dunărei-de-jos a început cu venirea Maiestății Voastre o viață nouă.

Astăzi stați în mijlocul poporului, care V'a ales Domn în 1866, înconjurați de iubirea, de încrederea, de respectul, de venerațiunea și de recunoștința tuturor, ca o stea departe lucitoare, care îndreaptă pașii noștri pe calea ce trebuie să urmăm pentru a ne îndeplini una din cele mai mari datorii omenesti — aceea către patrie. Mulțumind lui Dumnezeu că a revărsat harurile sale asupra noastră, dându-ne un Domn înțelept, doritor și făptuitor al binelui, veghetor neadormit asupra nevoilor prezentului și viitorului; rugăm pe a Tot Puternicului Vă dăruiească ani îndelungați, spre mai departe conducere a destinelor României.

Să trăiți Maiestatea Voastră și Maiestatea Sa Reginal!

Să trăiască Altele Lor Regale Principale și Principesa României, cu Augusti Lor copii!

Să trăiască Dinastia română, scut puternic al așezământului Regatului!

Din dietă. În ședința de salatăieri s'a primit în a treia oțire prelungirea indemnității. Urmează bugetul ministrului de justiție. Bakony espune punctul de vedere al partidei kossuthiste și declară, că și pe terenul justiției se resimte influința nefavorabilă a legăturii dintre Ungaria și Austria. Face complimente ministrului pentru lucrările reformatrice, ce a efectuat. Pledează pentru independența completă a advocaților și cere reforma camerelor advocatiale.

În ședința de ieri cere Issekutz înmulțirea salariilor la juri. Apără judecătura curiei față de atacurile îndreptate contra ei.

Cercuiri vacante. Patru cerouri de deputat sunt vacante. În Zircz, independenții au pus candidatura lui Palónyi Géza; în Dej și la Diosád încă nu se știe între cine se va da lupta. La Szepes, în locul lui Horánszky, liberalii vor să pună candidatura lui Kovács Albert, un fost amic intim al decedatului Horánszky.

PETITIE RESPINSĂ. Curia din Budapesta a respins petițiunea dată contra mandatului deputatului Gorove László ales la Végvár.

Urmasul lui Horánszky. Încă nu se știe, cine va fi urmasul lui Horánszky la portofoliul de comerț. Prim-ministrul Széll numai zilele acestea va decide.

Un nou binefăcător al poporului român.

Din marginea Câmpiei, 23 Aprilie 1902.

Sava este o comună mică neînsemnată pe Câmpie, aproape de Mociu. În comuna aceasta a văzut lumina zilei înainte de aceasta cu 78 de ani Aleze Bidian. Părinții lui ca oameni săraci l-au lăsat lângă plug și așa a crescut purtând vestimenta țărănească până la starea de 40 de ani. Atunci a învățat a citi și scrie românește din propria diligență ca să-i poată mai ușor purta scotelele averii sale, câștigate cu sîrguință și cu cruțare proverbială. În starea aceasta a început a citi zăre românești. Căta cu plăcere »Tribuna«, la care a fost abonat până la moarte.

Vineri, în 18 Aprilie st. n. a început din viață acest bărbat cunoscut într-un cerc tare restrîns, pentru-ocă se devină nemuritor și cunoscut de tot neamul său românesc. S'a înmormântat

Luni, în 21 Aprilie. Averea sa, care trece peste 140 de mii de coroane, depuși cea mai mare parte la »Economul« în Cluj o lasă în grija Preașen. Consistor metropolitan din Blaj, ca să dea din venitele ei stipendii, la cei-oc se trag din neamul său mai de aproape până vor fi, câte va afla cu cale și să învețe măiestrii, plugărit, neguțatorie și la carte mai înaltă de vor fi de acea seamă, cu condiția să rămână fii credincioși bisericești și poporului, din cari se trag. O dispozițiune aceasta, care dă mână liberă Preașen. Consistor, ca să poată dispune cum dispune ori și-care părinte bun de creșterea fiilor săi și nu-i legat de anumită sumă; poartă însă ca 20%, să se capitalizeze. Sînt și alte dispoziții salutare cu privire la moșia sa, cari toate arată că testamentul său este inspirat de o minte practică. La înmormântarea lui a luat parte o mare mulțime de țărani români din toate satele vecine. Funcțiunea sacră a servit-o 8 preoți în frunte cu Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu și dl Basiliu Podoabă, directorul »Economului« din Cluj, ambii invitați anume din partea familiei la acest act trist. Cuvîntul funebru l-a rostit dl director B. Podoabă, descriind virtuțile răposatului în unele asemănări foarte nimerite și caracterizînd pe răposatul cum într-o adevăr a fost în viață.

A vorbit după aceea Ilustritatea Sa Hossu, a lăudat faptele răposatului și dându-i binecuvîntare, mulțimea între sunetul clopotelor l-a petrecut la vecinul repaus.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii și să-i dea mulți următori, căci numai așa se va pute ridica poporul nostru lipsit și considerat de străin în patria sa.

Un Câmpean.

Revistă esternă.

Belgia.

După-cum am amintit deja, turburările din Belgia au încetat. S'a versat îndesert sânge omenesc, muncitorii s'au pus în grevă tot îndesert, căci n'au obținut nici un rezultat după toate eforturile acestea. După știri private greva s'a sfîrșit în modul acesta, care numai onoare nu face conducătorilor socialiști, din cauza lipsei de bani în casele de grevă.

Peninsula-Balcanică.

Trimisul sârb și cel muntegrin au intervenit în comun la Sultan pentru consacrarea lui Firmilian. Ideea acestei intervenții e a regelui Alexandru, care vrea să arete, că chestia aceasta agitează mult poporul sârb și muntegrin și că nemulțumirea acestor două popoare trage mai mult în cumpănă decât opoziția Bulgariei.

Patriarhul armean a cerut dela Poartă să se dea Armenilor dreptul de liberă călătorie.

După știri din Constantinopol o nouă bandă bulgară a năvălit peste granița bulgară operând în Planina și vilaietul Cossovo.

Rusia.

Deputații orașenești din Helsingfors (Finlanda) au adresat către poporație un apel, în care o provoacă să abstea dela orice demonstrațiuni. Un reșcript împărătesc prelungeste termenul prezentării la recrutare.

Cercetarea contra ucigașului lui Sipiagin a dovedit, că complotul a fost îndreptat contra întregului cabinet. Constatându-se complici și în străinătate, poliția din Paris a făcut percheisiile domiciliare la 15 fugari ruși. Din hărțile aflate la ei s'a vădit, că despre complot aveau cunoștință fugari din diferite orașe ale Europei.

Răsboiul din Africa-de-sud.

»Times« îngrăd asigurările, ce le-a dat Milner conducătorilor buri la conferințele din Pretoria. Anglia va reedifica fermele dărimate ale Burilor, va repatria pe prizonierii de pe S. Elena, Ceylon și India-vestică în timpul cel mai scurt. Cât mai curînd vor primi Burii și drepturi politice, tot așa și rebelii din colonia Cap, cărora li-se vor detrage acestea pe cîtva timp.

Kruger ar fi declarat reprezentantul unei foi din Amsterdam, că terminarea pertractărilor de pace e de a se aștepta pe finea lui Mai. El încă va pleca la Africa-de-sud.

Știri mărunte.

Loubet a primit pe membrii comitetului ligei franco-italiene, exprimându-și bucuria pentru bunele relațiuni dintre Franța și Italia.

Ministrul bulgar Danef s'a exprimat față de corespondentul »Universului«, că împrumutul bulgar e asigurat fără să fie nevoie de zălogirea monopolului de tutun.

† Alexandru Lupașcu.

Miercuri la încheierea foii ne-a sosit trista știre pe care astfel numai pe scurt am putut-o înregistra — că în București a răposat vrednicul bărbat Alexandru Lupașcu.

România a pierdut în el un devotat și zelos cetățean și fiu al său, care toată activitatea și-a jertfit-o patriei și binelui de obște.

Decorat cu două ordine pentru meritele sale, răposatul, un fervent naționalist, a fost președintele consiliului de administrație a creditului funciar urban din București, președintele de onoare al societății »Transilvania«, fost administrator al domeniilor statului, fost director general al poștelor și telegrafelor, fost președinte, fost consilier al curții de apel din București, fost consilier la înalta curte de compturi, fost vicepreședinte al adunării deputaților etc., etc.

Alexandru Lupașcu a făcut parte din generația bătrână, care o muncă

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Unificarea limbei literare

În chestia unificării limbei literare, chestie suleată de comitetul »Asociațiunii« și care se află acum spre opinare la secția literară — dl prof D. P. Popescu, din România publică în nrul de alături al »Gazetei Transilvaniei« următorul articol:

Am considerat totdeauna dăunător amestecul presei din regat în luptele grele de existență, ce duce frații noștri dincolo de Carpați. Imprejurări politice create lor în curs de secole, de cari noi am fost străini, nu se pot judeca dela distanță; unde trebuiesc fapte sfatul e de prisos.

Același lucru nu se poate zice despre discuțiunile culturale. Ele nu au interes numai local, ci ating întreaga suflare românească.

Dacă deci ne ridicăm vocea, la rîndul nostru, în chestia unificării limbei literare, ce preocupă de cîtva timp cercurile competente de dincolo, o facem din convingerea, că numai o discuțiune largă poate aduce lumină deplină.

Pe cît știm, în concul de entuziasm, ce a provocat inițiativa »Asociațiunii«, o singură notă discordantă se auzi, care găsi ecou în »Trib. Poporului« din Arad. Sub titlul: »Cum se scrie la noi«, acest ziar a publicat trei articole anonime; în cari se condamnă planul de reformă al »Asociațiunii«. Tonul seflemist de a trata lucruri serioase, mania de a batjocuri ori-oc inițiativă, au contribuit mult ca »Trib. Pop.« să nu

se bucare la noi de o considerație esagerată. Odată mai mult, ea trebuia să dea pe față spiritul îngust, de care e animată. Vorbind de principii de limbă și de stil, »Trib. Pop.« găsește cu cale să compare membrii din comitetul »Asociațiunii« cu badea Cărtan, să atace »Gazeta Transilvaniei« în trecut și atât de mare, să debiteze vrute și nevrute și pe de asupra, să-i facă propriile sale elogii.

De altfel articolele în chestie au fost primite precum meritau. Afară de o înfrîngere a dlui A. Hodoș (Ioan Gorun) din »Sămănătorul«, ele au fost ignorate pur și simplu. Cred, că o greșală aceasta, căci dacă la rigoare ignoranța merită oare-care cruțare, reavoința n'are drept la nici una.

De aceea îmi permit a reveni astăzi asupra afirmărilor »Trib. Pop.« spre a dovedi într-o oție ele sunt întemeiate.

Autorul anonim e indignat din capul locului prin faptul, că oamenii de literă din România, de patru decenii încoace, au criticat în totdeauna limba cărțurilor din Ardeal, și-l revoltă mai ales tonul acelor critice. Cu toate acestea, uitându-și nobila indignare, ceva mai la vale, el însuși ea la trei parale limba ziarelor ardeleni, demonstrînd cu citațiuni estrase neputința unui stil înăbușit sub nomolul termenilor improprii.

Atunci să ne dea voie savantul anonim să-l întrebăm, cu ce drept face aceasta? Nu cumva crede, că criticele d-sale singure au darul de a îndrepta, fiind isvorite din curățenie de suflet, ear' toți

ceialți, neacceptînd pe Alecu Russo și pe Titu Maiorescu, au criticat numai spre a batjocuri, spre a face spirit ieftin pe spinarea celor de peste munți? Crede oare că nu tot Românul e chemat a îndrepta o stare de lucruri, ce toți o avem de o potrivă la inimă: unitatea culturală antemergătoare tuturor unităților?

Acolo unde însă anumimul abuzează ou deservire de bunăcredință oțiorilor-și, e când afirmă, că toate criticele pornite dela noi n'au alt scop, decît a introduce în Ardeal »deosebita dragoste a scriitorului bucareșean pentru tot ce este formă și frasă frumoasă«. După d-sa, această direcție ar fi fost inaugurată de »Junimea« dela Iași, al cărei »imperativ categoric (sic) era: eleganța de stil și o limbă fără cusururi, ca o haină croită după ultima modă« (sic).

Vedeți că de superficială a fost direcția culturală propagată de Maiorescu, Negruzzi, Gane, Eminescu etc. Stil elegant, haină după ultima modă! Încolo nimic. Și ce e mai grav »Junimea« a vrut să impună acest »imperativ categoric« și dincolo de Carpați.

Recunoșc, că nu văd nici o nenorocire, dacă zărele transcarpatine ar fi ajunsă să scrie într-o limbă »fără cusururi«, în frase »frumoasă«, căci o frasă e totdeauna frumoasă când conține un adevăr bine exprimat. O idee ascunsă într-o limbă cu cusururi, încetează să pso a fi o idee. Lipsit de claritate, stilul nu poate fi »elegant«: nici neelegant, e gol pur și simplu. E de mult, de când critica literară ou Lacombe în frunte, nu admite decît două specii de stil bun: științific și artistic. Toate celelalte sub-

divisiuni sînt inutile, căci nu spun nimic. Lăsați de e. o pagină scrisă de un chemist. Pagina va fi bună, dacă adevărurile sînt espuse în termeni proprii, dacă sintaxa e clară, dacă frazele se succed completându-se pentru stabilirea terei. Luați acum o altă pagină, scoasă dintr'un scriitor. Dacă e bună, ea va conține într-o măsură oare-care calitățile stilului științific. Neavînd de loc numitele calități, pagina e rău scrisă. Scriitorul nu e muzicant, care poate impresiona tără ideii cu simple sunete armonioase. Însuși condițiunea artei scrierii e să ne reprezinte imagini de lucruri și de persoane, precum și ideile de legătură între lucruri. Astfel pe lângă elementele esențiale artistice, se cere și aici exactitate, măsură, ordine.

Calificările tînrului anonim de »stil elegant«, »haină modernă«, precum vedeți, sînt cel puțin de prisos. Lumea cunoaște activitatea culturală a »Junimii«. Monumentul literar în care magistru ei a sintetizat ideile dominante acestei direcții, e în mîinile tuturor. Ceea ce dl Maiorescu a combătut întotdeauna a fost tocmai »beția de cuvinte«, și criticul din Arad n'a fost dibaci, gîsindu-i vină unde nici adversarii politici nu l-au găsit.

De altmintearea însuși autorul celor trei articole amintite, scriind într-o limbă aleasă, transparentă, ou un cuvînt românească, dă cea mai strălucită desmînjire afirmațiunii sale, că »gazetele din Ardeal au înțut mai mult la principiul ce se scrie, decît cum se scrie«.

Dacă prin contactul direct ou cultura românească din regat, sau indirect

prin simpla cetire a cărților și ziarelor noastre, d-sa a putut însuși o limbă fără cusururi, nu era oare mai firesc să îndice din capul locului, fără a fi ponegriț în dreapta și în stînga, căile cari duc mai ou sigur la unitatea limbei literare?

Eată în adevăr la urma urmei, ce sfaturi dă d-sa comitetului »Asociațiunii«. primo: »să controleze manualele de limba română din școlile populare«; secundo: »să le dea spre îndreptare scriitorilor mai de dai doamne«; tertio: »să stăruie pentru realizarea ideii de a trimite în București tinerii profesori de limba română, ca să se specializeze«;

quarto: »să-i desvolte activitatea în jurul bibliotecilor de popularizare«.

Toate acestea sînt bune și frumoase, și le subscriem și noi ou dragă inimă, negăsind nimic de zis în contra lor.

Dar' atunci, tinere amice, de ce atîta zarvă spre a dovedi, că limbile nu se reformează, ci se formează, când tu însuși vii și propui controlarea cărților? De ce atîta supărare pe »Asociațiune«, care cel puțin are meritul încontestabil de a fi agitat o chestiune mare?

Să nu uitiți, tinere amice, că un steag ridicat chiar de o mână tremurîndă de moșneag, e ridicat, și un steag e totdeauna un simbol.

În lături! deci vă zicem vouă tuturor, cari puneți micile voastre sentimente pe de-asupra marilor interese generale.

D. P. Popescu,

profesor.

neobosită și iubire neafirmată de neam a pus temelile României de azi. El avea mare iubire și interes față de noi, Românii subjugăți, și de câte-ori era lipsă, el nu pregeta a tinde ajutor cauzei române, cu cuvântul și cu fapta, nelipsind dela nici un act național mai însemnat.

Perdere se a lăsat în societatea înaltă din București unanime regrete. D-nii St. B. Delavrancea și St. Săhleanu deplâng în defunctul pe soacii lor.

Răposatul Al. Lupașcu a manifestat un interes viu față de societatea „Transilvania”, care din incidentul morții sale a dat următorul avis:

Societatea Transilvania

— AN. DAC. ROM. MDCLXXI. —

Cu cea mai profundă durere, îndeplinesc, triste pentru mine datorie, de a vă aduce la cunoștință că dl. Alex. Lupașcu, iubitul nostru președinte de onoare, fost vicepreședinte și casar 33 de ani al acestei societăți, spre a cărei fondare a contribuit atât de mult, a încetat din viață astăzi, 8 Aprilie, la domiciliul său din str. Cosma 12.

Societatea noastră, față de acest eminent bărbat, e cu deosebire datoră a-i aduce toate onorurile ce-i stau în putință pentru a-și lua ultimul rămas bun, ca dela acela care ne-a servit, nu ne-a uitat și nu a lipsit din mijlocul nostru până la ultimul moment, conluorând cu noi toți pentru binele societății ce am fundat.

Înmormântarea se face mâine Mercuri 10 c. cortegiul funebru va pleca la orele 2 p. m. dela locuința defunctului str. Cosma 12, spre cimiterul Șerban-Vodă (Belu).

Neîndoaie-mă, că veți binevoi a asista și d-voastră la această înmormântare, vă rog în numele întregului comitet, să binevoiți a participa la ora indicată, împreună cu noi toți, în cortegiul funebru.

G. Micail,
pres.

D. Rașin,
secretar.

Cronica zilei.

Sibiul, 25 Aprilie n. 1902

Promoție. D-nul Valeriu Traian Frențiu, preot gr.-cat. din dieceza Lugojului și membru al Augustinului din Viena, va fi promovat de Dr. în teologie, Marti în 29 i. c. la universitatea din Viena.

Nou jude român. Dl. Dr. Parteni Barbu, v. notar la tribunalul reg. din loc. a depus zilele trecute în Budapesta *censura* de jude.

Sublocotenent! A. S. Regală Principele Carol al României a fost avansat pe ziua de 8 Aprilie v. la rangul de sublocotenent al armatei române. Până acuma principele Carol are rangul de sergent la vânători.

Logodnă. Ni se anunță logodna d-șoarei Goldberger Irén cu Moskovitz Vilmos, în Budapesta.

Manevrele armatei române. Anul acesta se vor face în România numai manevre parțiale. Luptele se vor da între două brigăzi. Se vor concentra două contingente de rezerviști.

Masa învățăcelilor meseriași români, despre care se făcuse amintire în raportul nostru asupra ședinței a 4 literar, ținută la Reuniunea sodalilor români din Sibiul, își va afla fără îndoială calzi sprijinitori între oamenii noștri de bine. Primul sprijinitor al ideii e notarul reuniunii amintite dl. Ioan Apolzan, tipograf, cu suma de 1 cor., dăruită fondului mesei.

Tipografie românească în Lugoj. Din Lugoj ni se scrie că dl. Ioan Hereș a deschis acolo o tipogr. rom. în casele biser. gr.-or. Dl. Hereș a fost 21 ani conducător al tipografiei diecesane din Arad, e om de specialitate în arta tipografică și astfel credem că va fi sprijinit numai de Lugojeni ci și de Românii din jurul Lugojului. Afându-se în amintire tipografie material bun, mașini și litere nouă românești dl. Hereș va corespunde exigențelor publicului.

Sentența în procesul uoigășilor din Cluj. Am fost dat știrea despre uciderea factorului postal Bürger din Cluj. Ieri s'a pronunțat sentența, conform căreia Friedrich a fost condamnat la moarte, Szőcs la 8 ani și Szabo la 15 ani temniță.

Veteranii. Ministerul cultelor din România a intervenit către toate autoritățile școlare și administrative ca cu ocazia sărbătorii de 10 Maiu veteranii din reșbelul dela 1877 să fie totdeauna chemați și sărbătorii în modul cel mai demn; ear' la serviciul religios, făcut cu ocaziunea acelei zile, preoții vor face și pomeniirea specială a celor căzuți în reșbel, din satul reșbeliv.

Hymen Ana Maier și Alexandru I. Palageș, notar comunal, își anunță cărbarea cununiei lor pe 5 Maiu st. n. a. c. la ora 4 d. a., în biserica română din Vingard (com. Alba-Inferioară).

Asasinul lui Sipiagin. Din Petersburg se scriu următoarele despre cercetarea pornită contra asasinului lui Sipiagin: Asasinul a umblat cu mult girelile, a tăiat din albituri, din uniformă cu multă precauție numele croitorului. În buzunar s'au găsit două scrisori: una către Sipiagin, cealaltă adresată lui Pobjedonosoff. Cercetarea a descoperit o conspirație, al cărei punct central e Viborgul din Finlanda. Studentul a săvârșit asasinarea în ajunul aniversării a douăzeci și una a nașterii sale, și așa îl pot condamna cel mult la 13 ani de muncă silnică. Se vestește din Petersburg, că poliția pelângă cercetarea cea mai precaută n'a putut stabili până-acuma identitatea asasinului lui Sipiagin și încă nici numele nu l'îl știe.

Să zice că s'ar fi dat de urmele unei conjurații în Finlanda, care a proiectat uciderea tuturor ministrilor ruși.

Slovaci pentru Horánszky. Foile maghiare înregistrează cu o deosebită bucurie faptul, că din incidentul morții ministrului Horánszky, pe edificiul „Tatrabank-ului” și al fabricii de mobile au fost arborate stindarde negre. Slovaci și-au exprimat doliul însă numai pentru-că Horánszky a fost de origine Slovac.

Premiul Adamaki. Academia Română a dispus ca premiul Adamaki să fie distribuit astfel:

D-lui I. Zane 2800 lei pentru volumul al II-lea din „Proverbele române”.

D-lui Al. Vlahuță 1000 de lei pentru „România pitorească”.

D-lui Ludovic Dau 400 de lei pentru poema „Eglé”.

D-lui I. Găvănescu 500 de lei pentru „Elemente de psihologie”.

D-lui A. Onciul dela Brünn 500 de lei pentru „Dreptul administrativ la Români”.

D-lui Ernest Gheorghiu 400 de lei pentru „Vânătoarea în România”.

Serviciu de doi ani. La marele stat major al armatei române se studiază proiectul pentru reorganizarea infanteriei.

E vorba să se propusă reducerea serviciului militar la 2 ani pentru infanterie.

Convocare. P. T. membrii societății române de diletanți „Progresul” din Făgăraș precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni sunt poșiți a participa la adunarea generală ordinară ce se va ține în localul obicinuit (institute „Furnica” din Făgăraș) *Duminecă în 4 Maiu c. st. n. la orele 3 p. m.* Obiectele: 1. Deschiderea ședinței. — 2. Constatarea membrilor îndreptățiți la votare. — 3. Alegerea comisiunilor. — 4. — Raportul general al comitetului. — 5. Raportul casarului. — 6. Censurarea acestor rapoarte și referenda comisiunilor. — 7. Curenții și propuneri diverse. — 8. Satorirea timpului pentru proxima adunare generală. — Închiderea ședinței. — Din ședința comitetului ținută la 16 Aprilie 1902 în Făgăraș. I. Macaveiu, președinte. Costi Toma, secretar.

Un monstru. O oase a unui țărân din Oana-Sibiului a fost un miel alb, care avea un singur ochiu în frunte. Nasul și falca de sus lipisau, limba era crescută în afară. Neputând suge, mielul a murit curând.

Un câștig de 180.000 coroane. „G. Tr.” scrie: D-na Rusu, văduva maiorului de gendarmi Rusu din Brașov, a câștigat la tragerea dela 1 Aprilie a losurilor pentru regularea Tisei câștigul principal de 180.000 coroane.

Despre micul principe Carol al României se povestește următoarea istorie: Zilele trecute se juca de a răboiului cu mai mulți copii în grădina dela Odroceni. El voia să fie numai comandantul armatei române, de aceea în câteva lupte a hotărât să fie comandant al „armatei” dușmane băiatul colonelului Priboian. După lupta a treia zise Priboian cel mic: „Ce? Numai tu se comanzi armata română? Și eu sunt Român ca și tine. Acum vreau să o comand eu”. Carol nu s'a învoit și cei doi viteji s'au luat la trântă. Noroc, că a venit regele pe acolo, care l'a despărțit hotărând totodată, că și Priboian să fie comandant al armatei române.

Cum se risipesc banii poporului? „Radical” scrie: Guvernul Ungariei ear' are bani de cinste. El va da un premiu pentru importul de cafea, adică va da pentru fiecare sac de cafea introdus în Ungaria un premiu de 1 cor. Premiul acesta îl capătă însă numai cei-ce introduc 20.000 de saci și astfel de importatori sunt în întreaga țară numai două societăți în Fiume. Și pentru-ce darul acesta? Ca să câpătuască pe un deputat cu un post de membru în direcțiunea acestor societăți.

Știri mărante. Moștenitorul de tron Siamiez a sosit azi la Viena, unde va sta patru zile; este oaspele Monarhului.

Din tarul astronomic Geneve (New-York) s'a descoperit un nou comet, care a fost numit Brooks, după numele descoperitorului. Brooks a descoperit până acum 21 de comete.

Duminecă seara a izbucnit un mare incendiu în Kezdi-Osorheiu, pustiind o mulțime de case și așezăminte din jurul bisericii reformate.

Vieța socială.

Concert în Curte.

Elevii școlii române din Curte aranjează, din incidentul adunării reuniunii învățătorilor a despărțământului Făget, în comuna Curte un concert în seara de 18 Aprilie v. (1 Maiu n.) după care urmează petrecere cu joc. Începutul la 8 ore seara. D-nii învățători și doritorii de a participa la prânzul comun, sunt rugați a se înștiința cel puțin cu 3 zile înainte la dl. preot: Filimon Titul, în Curte.

Producțiune teatrală în Murăș-Uioara.

Tinerimea gr.-cat. din Murăș-Uioara aranjează Luni în 28 Aprilie n. (a doua zi de Paști) în sala băii erariale din Murăș-Uioara o producțiune teatrală urmată de dans. Începutul la 7½ ore seara. Venitul curat este destinat în folosul școlii bisericești gr.-cat. din Murăș-Uioara. Se va juca: „Paza micii sfinte”, dramă în 4 acte de A. Pop. — „Bătuta” și „Călugerul” jucate de 9 persoane.

Concert în Volvodin.

Tinerimea plugarilor rom. din Volvodin dă un concert împreună cu teatru și petrecere de joc, Luni în 28 Aprilie 1902 în sala școlii de băieți. După concert se va juca piesa „Sărăcie lucie” comedie într'un act de Iosif Vulcan. Începutul la 9 oare seara.

Grădina școlară.

În numărul 8 al „Foi școlastice” din Blaj se cuprind două articole referitoare la organizarea grădinei școlare; unul e o ordinațiune a ministerului de instrucție din România, celalalt un bun studiu despre „Grădina școlară”, alcătuit de d. Ana Flores, inv. În amândouă articolele, îndeosebi însă în al doilea, care întrecește în multe privințe ordinațiunea ministerială, sunt depuse idei, cari realizate fiind s'ar chema să dea un nou avânt grădinaritului la școlile noastre.

Convinși fiind despre aceasta, facem acum loc ordinațiunii amintite rămânând, ca în numărul viitor să reproducem și studiul întregitor al d-nei învățătoare.

1. Învățământul agricol la sate.

În scop de a face ca învățământul rural să corespundă cât mai mult posibil trebuințelor populației țărănești, dl. Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice în România, împreună cu dl. Popescu, administratorul general al clasei școlilor, a luat măsuri pentru a se organiza un învățământ agricol exclusiv pe școlile rurale din țară.

Obiectul învățământului. Astăzi un însemnat număr de școli rurale dispun de câteva hectare de pământ. Din 3485 școli rurale, 1450 posedă pământ fie pe lângă școală ca grădină, fie în țarină.

La școlile, cari au 2 hectare pământ în țarină, aceste se vor consacra învățământului practic agricol.

Aceste două hectare se vor cultiva de învățători împreună cu școlarii cei mai în vîrstă din orice clasă ar fi.

În cazul, când numărul acestora va fi prea mic, învățătorul va putea primi și din absolvenți, și la rigoare pe orice adult din sat care ar voi să se instruiască.

Obiectul învățământului va varia după localități; va fi însă exclusiv practic, adică se constata în lucrări făcute pe teren, ear' noi-de-cum învățământ teoretic făcut în clasă.

Se vor cultiva cartofii, furagiile, legumele, cari intră în alimentațiunea sateanului.

Câștigul învățătorilor și al școlarilor. Din venitul brut al celor 2 hectare se vor scădea cheltuielile sementatului și ale vitelor.

Din venitul net astfel rămas, 25 la sută va lua învățătorul, ear' 65 la sută școlarii, cari au lucrat.

Cu modul acesta, elevii, nu numai vor învăța ceea-ce le trebuie, dar vor avea și un beneficiu.

Grădinile școlare. Un sistem analog se va urmări pentru grădinile școlare, cu deosebire că acolo natura culturii se va deosebi de cea din țarină.

Venitul grădinei va aparține învățătorului, ear' școlarii vor primi 25 la sută.

Învățătorii ambulanți. Din cauză însă că mulți dintre învățători nu sunt pregătiți pentru acest învățământ, ministerul a luat deciziunea ca să introducă sistemul învățătorilor ambulanți. Acești învățători vor fi luați dintre aceia, cari cunosc bine agricultura.

Unui învățător din acestia l'îse va da între 8 și 15 școli cu pământ, în'to rază, care să nu fie prea mare împrejurul satului unde locuiește.

Învățătorul ambulant va avea grije, ca în totul timpul cât durează munca câmpului, să viziteze pe rînd toate școlile, ce li sînt date în seamă.

Va arăta învățătorului școlii și elevilor lucrările ce sînt de făcut, dînd în acelora timp și instrucțiunile necesare.

Învățătorul ambulant, pe tot timpul muncii câmpului va fi suplinat la catedra sa, în contul administrațiunii „Casei școlare”. El va mai primi și 10 la sută din venitul net al celor 2 hectare.

Apel către proprietarii rurali. Încercarea aceasta, de mare însemnatate, nu se poate face decât cu a treia parte din numărul școlilor rurale existente, de oare ce numai atîtea posedă pământul necesar, pentru-ca să se facă pe el învățământul practic agricol. Celelalte două treimi ale populației țărănești, ar fi lipsite de binefacerea ce se speră a se realiza din această măsură.

Din acest-că meară se nu se întemple ministerul a adresat un apel către proprietarii rurali, ca să li dea ajutor în ceea-ce își propun să facă procurînd ei școlii cari n'au pământ necesar.

Terenul poate fi dăruit școlilor pe veci, prin act autentic, și în acest caz numele donatorilor s'a hotărât să fie scris în „cartea de aur” a casei școlare.

Învățământul agricol va fi introdus în școlile rurale cu începere dela 1 Aprilie viitor.

Pentru anul acesta vor funcționa 32 învățători ambulanți, cari vor fi recomandați de către revizorii școlari.

Ministrul de instrucțiune publică a trimis o circulară către toți revizorii școlari din țară, ca cel mai târziu până la 25 ale lunii Martie să l'î înainteze un tablou de numele învățătorilor, cari cunosc învățământul agricol.

Din acest tablou, ministrul va alege 32 învățători cari să conducă învățământul agricol la sate.

După-cum se știe, învățământul agricol va fi introdus în școlile noastre rurale cu începere dela 1 Aprilie 1902.

Cu modul acesta, în scurt timp cea mai mare parte a școlilor rurale, vor putea să predea învățământul agricol, și se va realiza astfel unul din desideratele cele mai însemnate ale acestora, pe cari li preocupă soarta sateanilor.

(Va urma).

Meseriașii noștri.

Mechanic (mașinist) român provăzut cu atestate recerute pentru conducerea mașinilor de vapor „stabile”, cu praxă făcută la noi și în străinătate, caută aplicație în vre-o fabrică, moară sau alt stabiliment. — Respectivul posedă și limba germană și maghiară.

Adresa respectivului se poate afla la redacțiunea acestui ziar.

Bibliografie.

Pentru învățători. Cunoscutul ABCD-ar: *Micul prieten al copților* adică *Cartea pentru învățarea scrierii și citirii de Silvestru Moldovan* a apărut la tipografia archidieceșană din Sibiul, în a doua ediție, revăzută și augmentată.

Acest abcd-ar compus după cel mai practic metod, este unul dintre cele mai bune manuale de acest fel, asupra căruia atragem atenția învățătorilor. Prețul broșat 44 bani legat 50 bani. Se poate procura dela librăria archid. în Sibiul.

„Cartea de Aur”.

A apărut „Cartea de Aur”, sau „Luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară”, vol. I. de T. V. Păcășian — o bogată și prețioasă colecțiune de acte și documente referitoare la luptele noastre politice — naționale din trecut.

O privire aruncată asupra cuprinsului acestui prim volum din cartea dlui T. V. Păcășian e de ajuns pentru a ne convinge despre netăgăduita valoare ce o are cartea, și despre indispensabilitatea necesitate de a face acest op parte din biblioteca fie-cărui Român inteligent.

Cuprinsul volum. I. e următorul:

Prefață. — I. Înainte de redevestare. — Introducere. — Biserica română sub principii calvini. — Diploma Leopoldina. — „Unirea”. — Ioan Inocențiu Klein. — Împăratul Iosif II. și Românii — Plăsoarea clerului și poporului iliric. — „Suplex libellus Valachorum”. — Petițiunea Românilor din dieceza Aradului. — Rugămintea episcopilor Moga și Lemnăi. — În chestia episcopiei neunite a Ardealului. — Întărirea Maghiarismului. — II. Anii redevestării (1848—49) — Revoluția franceză. — Mișcarea popoarelor în Austria. — Evenimentele dela Viena. — Maghiarii la Viena. — Cerele națiunii maghiare. — Pretensiunile Cehilor. — Pretensiunile națiunii croate. — Concilianța Sașilor. — Ministerul unguresc. — Kossuth și Croații. — Activitatea dieței maghiare. — Mișcarea Slovacilor. — Congresul Sărbilor. — Maghiarii din Ardeal. — Opiniunea publică română. — Mișcarea Românilor. — Simeon Bărnuțiu. — Adunarea dela Dumineca Tomii. — Pregătiri pentru adunarea cea mare. — Conferința prealabilă. — Vorbirea lui Bărnuțiu. — 3/15 Maiu. — Actele adunării naționale. — Adunarea dela Pesta. — Adunarea dela Lugoj. — Dieta dela Cluj. — Deputația română la Monarhul. — Trei proclamațiuni. — Deschiderea dieței ungare. — Activitatea comisiunilor regnicolare. — Chestia română în parlament. — Croația și Ungaria. — Trei adunări românești. — Manifeste și decrete împărătești. — Acțiunea lui Kossuth. — Apel la popularitatea lui Șaguna. — Comitetul român de pacificațiune. — Abzie manifeste și proclamațiuni. — Alțierea împăratului Ferdinand. — În contra guvernului din Cluj. — Adunarea națională dela Sibiul. — Românii la Monarhul. — Constituția din 4 Martie (1849). — Alte petițiuni. — Proclamația lui Csányi. — Detronarea dinastiei. — Misiunea lui Dragoș. — Scrierea lui Butean. — Petițiunea națiunilor unite. — Ursorii națiunii române. — Petițiune în favorul celor arestați. — Al doilea ursorilor, adresat Monarhului. — Răspunsul lui Bach și replica Românilor. — Convenția româno-maghiară. — Proiect de lege în chestia naționalităților. — În chestia despărțirii hierarhice. — Reclamarea unei academii de drept. — Petițiunea Arădianilor. — Petițiunea Bănășenilor. — Pentru cei morți. — Petițiunea episcopului Erdélyi. — Ultima reprezentațiune a delegațiunii române. — Memorandul lui Șaguna. — Repreviri. — III. Sub absolutism. — Zece ani grei (1850—1859).

Sperăm, că toți cei ce pot, și cei-ce trebuie să au de ea, se vor poabi să-și procure cartea, — făcînd astfel posibilă autorului edarea și a celorlalte volume următoare (vor fi de tot opt) din valorul său op, cu care a făcut mare serviciu omului românesc.

Cartea se poate procura dela autorul în Sibiul (Strada Măcelarilor 34) și costă exemplarul (50 de oale tipărite) broșat 10 coroane, legat în pînză 11 coroane 60 bani, plus porto.

Sosiri în Sibiul.

La 25 Aprilie n. 1902

Hotel „Împăratul Romanilor”: Kooh, arhitect, Webavsky, Budapesta; Foramitti, dir. Theil, Medias; Dr. Racofia, medic Șeica-mare; Friedrichs, com. Berlin; Williamszky, Deutsch, com. Alba-Iulia; Galtz, com. Brașov.

Hotel „Meltzer”: Selta, ec. Curtea-de-Arșis; Dr. Iancu, medic Săciori; Zikeli, vet. Buchholzer, not. Noorich; Droce, ppresb. Mercuria; Müller, maior Brașov.

Hotel „Mihail”: Löw, propr. Vingard; Crăciun, propr. Dogtat.

Hotel „Central”: Löwy, ec. Vajász; Embacher, F. Güttinger, I. Güttinger, Gasch, morar, Frank, pâlărier, Regina Schotsch, Făgăraș.

Hotel „Habermann”: Mezei, Boveș; Hauler, chelner, Timișoara.

Teatru orașenesc în Sibiul.

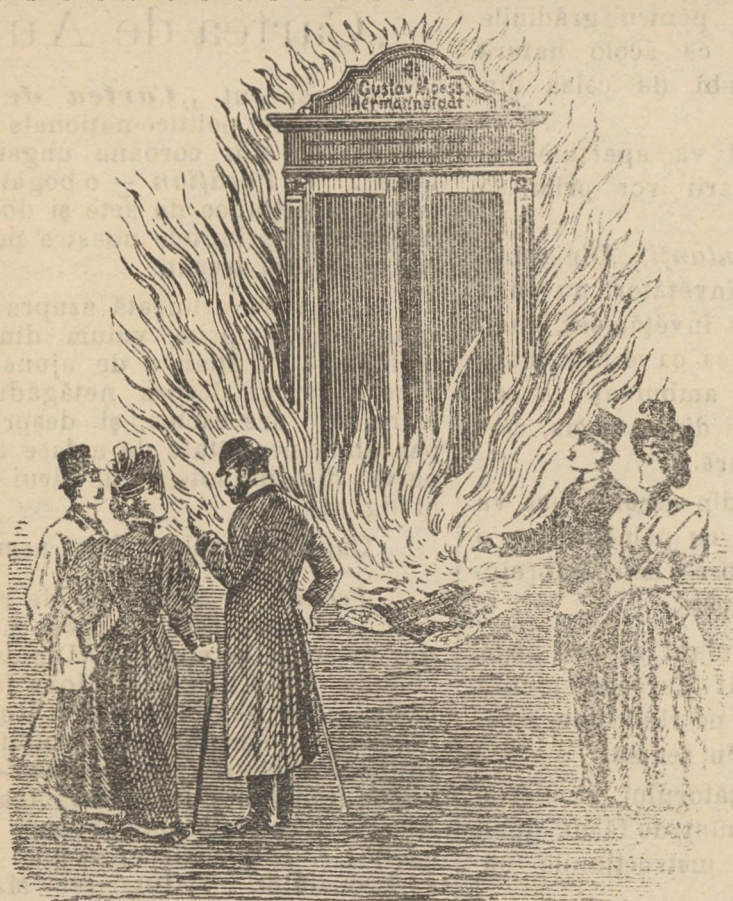
Sămbătă, 26 Aprilie.

„Der Maskenball”.

Operă în 5 acte de Giuseppe Verdi.

Pentru redacție și editură responsabil: George Mohan.

Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe acțiuni: Iosif Marshall.

Fabrică de casse.

Subscribul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găsi.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătare în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

81 5-26

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăci-mare Nr. 8.

Din editura „Tipografeii”, soc. pe acții în Sibiu.

Arghir și Elena, o istorie frumoasă în versuri	cor. —30
Art. de lege XXI. și XXIII. ex. 1886. Despre instrucțiuni și despre procedura disciplinară	—50
Art. de lege XXII. ex. 1886. Despre comune	—80
Alușiu Gavrilă, Societăți de cumpătare, îndreptar pentru înființarea lor după modelul „Societății de cumpătare”	1.—
Brote Eugen, Ținerea vitelor	—24
Trifoilul	—30
Costan T., Aur, novelă	—40
Duică G. P., Savitri, povestire indică din Mahabarată	—32
Evers Georg, Homo sum, roman tradus de Mugur	1.00
Indreptar practic în economia rurală de mai mulți preoți	1.60
Leonat și Dorofata, vorbire de glume în versuri	—20
Nordau Max, Naționalitatea, studiu	—40
Reprive din Paradoxe sociologice	—40
Ordonanțele ministeriale pentru introducerea legii comunale (Art. XXII. din 1886)	—10
Rusu-Șirianu I., Moara din vale, 8 romane	1.40
Simion T., Păcate Domnești, novelă orig.	—60
Simu R., Monografia comunei Orlat	—50

Celor ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librărilor și peste tot vânzătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Se află de vânzare în librăria W. Krafft în Sibiu.

Legea veterinară

atât de mult folositoare tuturor economilor și tuturor primăriilor comunale — a ieșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiuului a îngrijit ca atât limba cât și forma cărții acesteia să fie cât se poate de potrivită, pentru-ca poporul să poată pe deplin înțelege sfaturile și îndrumările ce li se dau cu privire la: pasapoarte, tîrguri de vite boale lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Cartea se numește

Învățătorul Munteanu

împărtășește economilor și cele mai de lipsă cunoștințe despre

LEGEA VETERINARĂ (Leuirea vitelor)

BOALELE LIPICIOASE (CONTAGIOASE)

stând cu dinșii la sfat în serile lungi de iarnă.

De

Tormay Béla.

Ediția II. revizuită — 152 pagini mari.

Cartea costă 80 bani (cu porto postal 90 bani) și se poate cumpăra dela

Reuniunea română de agricultură
din comitatul Sibiuului.

Bilete de călătorie pentru

AMERICA

dela linia franceză. Transportare bună și repede. Alimentare eseculentă inclusive vin și liqueur. Informațiuni detaliate dă gratuit și franco

Iosef Fischer,

Viena, IV., Alleeasse 69.

92 8-12

Nici-odată nu s'au mai vândut biciclete și mașini de cusut de calitate mai bună și mai ieftine.

Biciclete de prima clasă, modele 1902, marca cea mai bună dela 150 cor. în sus. Biciclete suprafine, ramă dreaptă a 85, 90 și 100 cor. în stare bună, pneumatice complete; covoare lungi nouă 28" calitate necepcionabilă a 9 cor. Tevi de aer a 5 cor. covoare lungi 26" și 30" a 8 cor. — 9 cor. — Covoare lungi, calitate garantată „Continental-Reinhold”, în orice mărime a 12 cor. — Mașe de pompe a 6 cor. — Original-Dunlop a 17 cor. — Lampa de acetylen „Champion” 6 cor. — Standard Cyclometric pentru 10.000 chim. 8 cor. — Șele 3 cor. cu 4 arcuri 6 cor. — Lampe de unt de lemn dela 2 cor. în sus. Lanțuri: Lanț masiv, prima Anker a 4 cor. Lanț cilindric, prima cal a 6 cor. Cununi de dinți dela 95 bani în sus. Pedale, veritabile franz. B. S. A. părechea 6 cor. sonerii dela 80 bani în sus. Tăți triunghiurale 1 cor. 80 bani, purtător de pachete dimpreună cu curea, părechea 1 cor. 25 bani, pompe de aer dela 90 bani în sus, pompe pentru picior elegante și portative pe bicicletă, fabricat foarte fin 3 cor. cărmuțoare obduse cu nickel, moderne, 6-7 cor. mănere cu gumă, foarte fine, părechea 1 cor.

Despărțământul al II.

Mașini de cusut.

150 cor.? Nu, numai 48 cor. costă cele mai nouă și mai bune mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, fabricat durabil, de mână cu piciorul, cu acoperiș, provăzute cu toate aparatele și reînnoirile — 48 cor. Mașina „Ringschiff”, construcție de lux, dimpreună cu toate aparatele și cu acoperiș numai cu 76 cor. Se vând cu garanție de 5 ani numai pe lângă ramburs.

Depozitul fabricii de biciclete și mașini de cusut:

M. Rundbakin, 104 4-6

Viena, IX. Berggasse nr. 3.

Ocaziune bună de cumpărat pentru negustori. Listă de prețuri gratuită. — Catalogul despre aparținute de biciclete costă 60 bani.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia” soc. pe acțiuni în Sibiu

Anuarul I.

al
„Reuniunii sodalitilor români din Sibiu”

cuprinsând
unele date dela întemeierea ei până la
31 Decembrie 1899

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Prețul 1 coroană, cu porto postal 1 coroană 20 bani.

Supplex Libellus Valachorum.

Cererea celor doi Episcopi români prezentată în numele națiunii române către Împăratul, la 1791.

Textul original și traducerea făcută de

Dr. E. Dălanu.

Se află la toate librăriile românești.

Prețul 1 coroană.

Pentru tipar responsabil Iosif Marshall.

Ilustrații românești!

Cărți postale

cu

ilustrații românești

„...toate 'n tot
Framoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase s'-'mi socot
Cu mincia mea”

in

peste 20 variante,
care de care

mai fermecătoare

Se află cu prețul de 10 bani per bucată

la

„Tipografia”.

societate pe acțiuni în Sibiu, str. Poplăci nr. 16.

La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Tipuri admirabile.

„Foaia Poporului”,

este cea mai bună și mai ieftină gazetă populară.

„Foaia Poporului”

iese în fiecare Duminică, în format cuart mare, cu cuprins bogat politic-național, economic, literar, informativ etc. și cu ilustrațiuni.

Pentru-ca fiecare știutor de carte să poată abona această foale

„Foaia Poporului”

va costa numai 4 cor pe anul întreg sau 2 cor pe jumătate de an

Abonamentele se fac de-adreptul sau prin mandate poștale la

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Descrierea Ardealului.

Cine vrea să cunoască frumoasa țară a Ardealului, și cu deosebire Munții Apuseni, patria lui Eorla și Iancu, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:

Țeara-Noastră,

descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea-Murășului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni,

cu 9 ilustrațiuni și o schiță.

Descrierile sunt făcute în fel de călătorie, cu datele și porturile Românilor și cu multe legende despre dealuri, cetăți, izvare ș. a.

Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto), în România 3 lei.

Toate zărele noastre au apucat în cuvinte elegante aceste descrieri, unicele ce le avem despre Transilvania în limba română.

„Liga română”, scrie între altele:

„Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din mai multe puncte de vedere. Dl Silvestru Moldovan a răspuns deci prin această publicație unei trebuințe ce într-adevăr se simțea la noi. Sperăm, că publicul cititor va face acestei scrieri primirea amabilă pe care o merită.

Comande se pot face la

Librăria W. Krafft.